वि॰कौ॰। तथा च प्रत्यवायप्रयोजकाभावप्रतियोगि निमन्त्रणम्। "ब्राह्मणप्रातिवेश्यानामेतदेवा निमन्त्रणे" भाग॰ "निमन्त्रणार्थं दूतांश्च प्रेषयामास शीघ्रगान्" भा॰व॰ २५५अ॰। श्राद्धनिमन्त्रणप्रकारादि निमन्त्रितस्य नियमादि च नि॰सि॰ निरूपितं यथा चन्द्रिकायां मात्स्ये "पठन्निमन्त्र्य नियमान् श्रावयेत् पैतृकान् बुधः। अक्रोधनैः शौचपरैः सततं ब्रह्मचारिभिः। भवितव्यं भवद्भिश्च मया च श्राद्धकारिणा" यत्तु मनुः "सर्वायासविनिर्मुक्तैः कामक्रोधविवर्जितैः। भवितव्यं भवद्भिर्नः श्रोभूते श्राद्धकर्मणीति" तत्पूर्वेद्युर्निमन्त्रणपरं न तदहः। तत्रैव देवलः "अपरेद्युर्वा ब्राह्मणांस्तान्निमन्त्रयेत्। अज्ञातीनसमानार्थानबुद्धानात्मशक्तितः"। कात्यायनः अनिन्द्येनामन्त्रितो नापक्रामेत् केतनं त्यक्त्वा" । अथ श्राद्धकर्मभोक्तृनियमाः तत्र निमन्त्रितविप्रलक्षणेऽपराह्णे यमः "केतनं कारयित्वा तु योऽतिपातयति द्विजम्। ब्रह्महत्यामवाप्नोति शूद्रयोनौ च जायते। आमन्त्र्य ब्राह्मणं यस्तु यथान्यायं न पूजयेत्। अतिक्रम्य तु मोहात् तिर्यग्योनिषु जायते"। प्रमदात्तप्राणे हारीतः "प्रमादाद्विस्मृतं ज्ञात्वा प्रवाद्यैनं प्रयत्नतः। तर्पयित्वा यथान्यायं सर्वं तत् फलमश्नुते"। प्रमदाभावे तु नारायणः "एकस्मिन्नपि प्राप्ते ब्राह्मणो नियतः शुचिः। व्रतियान्द्रायणं कृत्वा तस्मात् पापात् प्रमुच्यते" यमः "आमन्त्रितस्तु यो विप्रो भोक्तुमन्यत्र गच्छति। नरकाणां शतं गत्वा चाण्डालेष्वभिजायते"। तत्रैव देवलः "पूर्वं निमन्त्रितोऽन्येन कुर्यादन्यत्रविग्रहम्। भुक्त्वाहारोऽथ वा भुङ्क्ते सुकृतं तस्य नश्यति"। यदि विप्रो विलम्बेत तद्दोषमादित्यपुराणे "आमन्त्रितश्चिरं नैव कुर्याद्विप्रः कदाचन। देवतानां पितॄणाञ्च दातुरन्नस्य चैव हि। चिरकारी भवेद्भोक्ता पच्यते नरकाग्निना"। पृथ्वीचन्द्रोदये यमः "निमन्त्रितस्तु यो विप्रो लघ्वान्नं याति दुर्मतिः। भवन्ति पितरस्तस्य तं मासं पांशुभोजनाः। आमन्त्रितस्तु यः श्राद्धे हिंसां वै कुरुते द्विजः। पितरस्तस्य तं मासं भवन्ति रुधिराशनाः। आमन्त्रितस्तु यो विप्रो भारसङ्कृते द्विजः। पितरस्तस्य तं मासं भवन्ति खेदभोजनाः। निमन्त्रितस्तु यो विप्रः प्रकुर्यात् कलहं यदि। पितरस्तस्य तं मासं भवन्ति कलभोजनाः"। शङ्खः "निमन्त्रितस्तु यः श्राद्धे मैथुनं सेवते द्विजः। श्राद्धं दत्त्वा च भुक्त्वा च युक्तः स्यान्मरुतैनसा"। ऋतावपि मैथुनं निषिद्धम् "स्वदारे नियुक्तो वा नैव गच्छेत् स्त्रियं क्वचित्। तत्र गच्छन्नवाप्नोति ह्यनिष्टानि फलानि तु" इति तत्रैव माधवीये च ब्रह्मपुराणे "श्राद्धं करिष्यन् कृत्वा वा भुक्त्वा वापि निमन्त्रितः। उपोष्य च तथा भुक्त्वा नोपेयाच्च ऋतावपि। भोक्ष्यन् करिष्यन् श्वः श्राद्धं पूर्वरात्रौ प्रयत्नतः। अवायं भोजनञ्चापि ऋतावपि विवर्जयेत्" इति तत्रैवाश्वलायनोक्तेश्च। विप्रानेश्वरेण तु श्राद्धे कृते सद्भोजोऽपि न दोष इत्युक्तम् तत्त्वनिर्णये ज्ञेयम्। बृहस्पतिः "द्विनिर्यं ब्रह्मचारी स्याच्छ्राद्धबहुब्राह्मणैः सह। अन्यथा वर्त्तमानौ तु स्यातां निरयगामिनौ। पुनर्भोजनमध्वानं भारभाजासमैथुनम्। श्राद्धकृच्छ्राद्धभुक् चैव सर्वमेतद्विवर्जयेत्। स्वाध्यायं मलकर्षञ्च दिवास्वापं तथैव च"। यत्तु श्राद्धकाण्डिकायां पुराणसमुच्चये "कृत्वा तु रुधिरस्वापं न विद्वान् श्राद्धमाचरेत्। एकं द्वे त्रीणि वा विद्वान् दिनानि परिवर्जयेत्" इति तन्मूलम्। पृथ्वीचन्द्रोदये यमः "पुनर्भोजनमध्वानं भाराध्ययनमैथुनम्। सन्ध्यां प्रतिग्रहं होमं श्राद्धभोक्ताऽष्ट वर्जयेत्"। सन्ध्यानिषेधः प्रायश्चित्तात् पूर्वं ज्ञेयः यथाहोशनाः "दशकृत्वः पिबेदापो गायत्र्या श्राद्धभुक् द्विजः। ततः सन्ध्यामुपासीत जपेच्च जुहुयादपि"। गौड़ास्तु "सायं सन्ध्यां परान्नञ्च छेदनञ्च वनस्पतेः। अमावस्यां न कुर्वीत रात्रिभोजनमेव च। द्यूतञ्च कलहञ्चैव सायंसन्ध्यां दिवाशयम्। श्राद्धकर्त्ता च भोक्ता च पुनर्भुक्तिञ्च वर्जयेत्" कामधेनौ वराहादुक्तेः श्राद्धकर्त्तुरपि सायंसन्ध्याविषेधमाहुः शिष्टास्तु निर्मूलत्वमाहुः। होमनिषेधस्तु स्वयंहोमविषयः "सूतके च प्रवासे च अशक्तौ श्राद्धभोजने। एवमादिनिमित्तेषु हापयेच्च तु हापयेत्" इति छन्दोगपरिशिष्टात्। तत्रैवादित्यपुराणे "निमन्त्रितस्तु न श्राद्धे कुर्याद्धाय्यादिताडनम्"। चन्द्रिकायां प्रचेताः "श्राद्धभुक् प्रातरुत्थाय प्रकुर्याद्दन्तधावनम्। श्राद्धकर्त्ता न कुर्वीत दन्तानां धावनं बुधः" हेमाद्रौ जाबालिः "दन्तधावनताम्बूले तैलाभ्यङ्गमभोजनम्। स्त्रीप्रधपरान्नञ्च श्राद्धवत् सप्त वर्जयेत्"। विष्णुरहस्ये "श्राद्धोपवासदिवसे खादित्वा दन्तधावनम्। गायत्र्या यतस्तम्भूतमम्भु प्राश्य विशुध्यति। पुनर्भोजनमध्वानं वा नमायाश्वमैथुनम्। दानप्रतिग्रहौ होमं श्राद्धभुक्